

Γιώργος Λιούκας

Απόφοιτος '78, Καθηγητής Χημείας

Εκπαιδευτική διαδικασία στο Γυμνάσιο Αριστούχων Αναβρύτων, ένα βραχύβιο αλλά επαναστατικό πείραμα

Κατ' αρχάς να διευκρινίσω ότι η εισήγηση μου έχει καθαρά βιωματικό χαρακτήρα, περιγράφει δηλαδή το πώς έζησα σαν μαθητής το πείραμα του Γυμνασίου Αριστούχων Αναβρύτων. Απαραίτητη διευκρίνηση αφού από την πλευρά του δάσκαλου υπάρχουν στο πάνελ των εισηγητών ειδικότεροι άνθρωποι για να φωτίσουν απ' αυτή τη γωνία το θέμα της σημερινής ημερίδας.

Πάμε λοιπόν στα υλικά με τα οποία χτίστηκε αυτό το πρότυπο σχολείο:

1. Πρώτα απ' όλα οι μαθητές: η επιλογή κάθε χρόνο των 108 μαθητών του βραχύβιου αυτού πειράματος με πανελλαδικές εξετάσεις ανάμεσα στους πρώτους μαθητές των πεντέμισι χιλιάδων δημοτικών της χώρας δημιούργησε από μόνη της ένα προνομιακό πεδίο για την εκπαίδευσή τους. Έχω την αίσθηση ότι όλοι οι παριστάμενοι στην αίθουσα αυτή έχουμε γίνει μάρτυρες της ταλαιπωρίας του ευφυούς μαθητή στα πλαίσια μιας φυσιολογικής τάξης του σχολείου. Πριν γίνω Αναβρυτινός πέρασα έξη χρόνια στο 66^ο δημοτικό σχολείο του Κολωνού, μιας κλασσικής λαϊκής γειτονιάς της Αθήνας, με 60 συμμαθητές στη 6^η δημοτικού. Ο δάσκαλος μας επέλεξε –και δικαιολογημένα- να μάθει τα στοιχειώδη και στους 60. Μια ομάδα λοιπόν 10 περίπου συμμαθητών μου απείχε ουσιαστικά από την εκπαιδευτική διαδικασία ή για να είμαστε ακριβείς συμμετείχε σε ένα πολύ μικρό ποιοτικό μέρος της από το οποίο απείχαν όλοι οι υπόλοιποι! Αυτά στο Γυμνάσιο Αριστούχων Αναβρύτων έγιναν ένα απόμακρο παρελθόν.

Κάθε σχολική μέρα ήταν και μια μικρή μάχη. Οι απορίες μας –γιατί προφανώς δεν υπάρχουν μαθητές χωρίς απορίες- έβαζαν τους καθηγητές μας σε ένα mode προβληματισμού πριν απαντήσουν. Οι συμμαθητές σου σε αγαπούσαν βέβαια –δεν είναι τυχαίος ο εξακολουθητικός συγχρωτισμός μας 38 χρόνια μετά την αποφοίτησή μας- αλλά η κριτική ήταν συνεχής και πιεστική. Στην τρίτη Λυκείου το να παραδίδει το παρακάτω κεφάλαιο ένας από τους συμμαθητές μας ήταν μια καθημερινή κοινοτυπία. Πώς να μην απογειωθεί ένας μαθητής σε ένα τέτοιο σχολικό περιβάλλον. Δεν είναι τυχαίο ότι από τους 39 αποφοίτους της τάξης μου ένας δεν πέτυχε στις Εισαγωγικές γιατί δεν έδωσε όντας Αυστραλός υπήκοος και ένας γιατί πήγε στις δυο από τις πέντε μέρες των εξετάσεων πολύ άρρωστος αλλά κι αυτός τα κατάφερε την επόμενη χρονιά. Και από σχολές: μας βαρέθηκε το Πολυτεχνείο, η Ιατρική, η Νομική και η ΑΣΟΕΕ.

2. Δεύτερη σπουδαία παράμετρος οι διδάσκοντες. Οι καθηγητές μας δεν ήταν από πλευράς τυπικών προσόντων εφάμιλλοι των σημερινών. Βλέπω σπουδές με μεγάλο βάθος και έκταση στους σημερινούς καθηγητές των Προτύπων. Σίγουρα και μια μικρή μειοψηφία καθηγητών μας είχαν προχωρήσει στις παιδαγωγικές τους σπουδές. Είχαν όμως κυρίως μεγάλη τρέλα με το σχολείο μας. Θες γιατί θεωρούσαν τιμητική την τοποθέτησή τους εδώ, θες γιατί έμπαιναν στην τάξη και αντιμετώπιζαν ένα μαθητικό κοινό πολύ ψηλού επιπέδου,

έδιναν στην κυριολεξία όλο τους τον εαυτό στη διδασκαλία και είμαι σίγουρος ότι και στο σπίτι έχαναν ώρες για να προετοιμάσουν ένα αξιόλογο και ενδιαφέρον μάθημα .

3. Τρίτη παράμετρος, το φυσικό περιβάλλον και η υλικοτεχνική υποδομή. Εδώ νομίζω ότι τα Ανάβρυτα δεν έχουν αντίπαλο. Όταν το σχολείο σου είναι μέσα στο δάσος και από το παράθυρο της τάξης βλέπεις την Αττική φύση και τις εποχές να διαδέχονται η μια την άλλη, ενώ στην οδό Ασκληπιού υπάρχει σχολείο που ο χώρος διαλλειμάτων του είναι μια αυλή στο απέναντι τετράγωνο, σκύβεις στο θρανίο σου και συνεχίζεις το διάβασμά σου!

Διαβάζαμε πολύ; ΟΧΙ!!! Γιατί είμαστε πολύ έξυπνοι; Όχι, γιατί δε μας άφηναν. Σας θυμίζω ότι το Γυμνάσιο Αριστούχων Αναβρύτων λειτούργησε στα πλαίσια του Οικοτροφείου των Αναβρύτων. Στο απαραβίαστο πρόγραμμα του Οικοτροφείου λοιπόν η μελέτη μας περιοριζόταν σε ένα απογευματινό τρίωρο, με διαλείμματα ανάμεσα, υπό την επίβλεψη όμως των καθηγητών μας. Μπορεί λοιπόν κάποιος να καταλάβει εύκολα πόση δουλειά γινόταν στις σχολικές ώρες ώστε με την τρίωρη μελέτη να είμαστε απόλυτα προετοιμασμένοι για την άλλη μέρα. Και με τα μαθήματα που δεν χρειαζόταν να δώσουμε στις εισαγωγικές τι γινόταν; Γυμναστική και τις πέντε μέρες της βδομάδας κατά παράβαση φαντάζομαι του αναλυτικού προγράμματος του Υπουργείου Παιδείας. Και μάλιστα γυμναστική σε έναν από τους ελάχιστους σε σχολική χρήση στίβους της Αθήνας και ένα από τα ελάχιστα σχολικά κλειστά γυμναστήρια της Ελλάδας. Αγγλικά, Γαλλικά και Γερμανικά σε τέτοιο επίπεδο ώστε πήραμε τα Proficiency, τα Certificat και τα Zertifikat χωρίς μια ώρα φροντιστήριο. Χορωδία σουπερ και καλλιτεχνικά με τέτοια βαρύτητα ώστε στο τέλος της χρονιάς κάναμε και έκθεση των καλλιτεχνικών μας δημιουργιών και απενέμοντο και βραβεία. Περιττό να πω βέβαια ότι το αμφιθέατρο για τα πειράματα Χημείας, Φυσικής και Βιολογίας ήταν στην ημερήσια διάταξη, η μουσική γινόταν στην αίθουσα της βιβλιοθήκης όπου υπήρχε και το σχετικό πιάνο, τα καλλιτεχνικά είχαν την αίθουσά τους όπου αφήναμε τα έργα, τα υλικά και τα όργανά μας. Θα μου επιτρέψετε και μια παρατήρηση στα σημερινά δεδομένα: 'το παιδί διαβάζει για τις Πανελλήνιες και έχει κόψει τα σπορ, τη μουσική, το χορό' είναι μια φτηνή δικαιολογία βολική και για τα παιδιά αλλά και για τους γονείς . Από τα 12 ως τα 18 οι δυνάμεις των νέων, φυσικές και πνευματικές είναι πρακτικά ανεξάντλητες. Μην τους υποτιμάμε, ας τους δώσουμε κίνητρο να τις χρησιμοποιήσουν στο έπακρο.

4. Και μια τελευταία παράμετρος: ως εκ του τρόπου επιλογής των μαθητών του το Γυμνάσιο Αριστούχων Αναβρύτων λειτούργησε και σαν ένα πολύ ποιοτικό μπλέντερ. Μαθητές από όλη την Ελλάδα, παιδιά υπαλλήλων, αγροτών, εργατών αλλά και γιατρών, δασκάλων, εμπόρων μια εντυπωσιακή μικρογραφία της ελληνικής κοινωνίας. Δυσκολεύομαι να ανακαλέσω στη μνήμη μαθητή-γόνου οικογένειας της μεγαλοαστικής τάξης όχι βέβαια γιατί δε θα μπορούσε και ένα παιδί με τέτοια κοινωνική προέλευση να εισαχθεί στο Γυμνάσιο Αριστούχων Αναβρύτων αλλά γιατί προφανώς οι γονείς έκριναν ότι ένα από τα μεγάλα ιδιωτικά σχολεία θα ήταν καταλληλότερο για την εκπαίδευση των παιδιών τους .

Φοιτήσαμε εν τέλει σε ένα πρότυπο δημόσιο σχολείο που δικαιολόγησε το ρόλο του 100%.
Συμπερασματικά: θέλεις να φτιάξεις ένα πρότυπο σχολείο: επιλέγεις με εξετάσεις τους μαθητές και τους δίνεις έτσι μια διέξοδο στο να εκφράσουν την ποιότητα και τις ανησυχίες

τους που ασφυκτιούν στα πλαίσια ενός φυσιολογικού σχολείου. Επιλέγεις τους καθηγητές και με βάση τα αυξημένα παιδαγωγικά τους προσόντα αλλά κυρίως με βάση την επιθυμία τους να μπουν στην περιπέτεια ενός πρότυπου σχολείου. Αφήνεις στους διευθύνοντες ένα τέτοιο σχολείο μια ελαστικότητα στην τήρηση του αναλυτικού προγράμματος και την ευχέρεια να δοκιμάσουν και το διαφορετικό, το πρωτότυπο, το δυσκολότερο, ίσως και το αδοκίμαστο ακόμα. Αφιερώνεις κάποια κονδύλια για αυτή τη διαφορετική λειτουργία των προτύπων. Και επειδή όταν η συζήτηση φτάνει στα κονδύλια αρχίζει να 'καίει' δεν είδα στα έξη χρόνια φοίτησής μου σε πρότυπο σχολείο να ξοδεύουν τα Ανάβρυτα περισσότερα από οποιοδήποτε άλλο δημόσιο σχολείο της χώρας. Απευθύνομαι ξανά στη σχολική εμπειρία σας. Πόσες φορές δεν έχουμε δει μαθητές να περιθωριοποιούνται γιατί βρίσκονται κάτω από το μέσο επίπεδο της τάξης. Πόσες φορές δεν έχουμε μπει στον πειρασμό να κάνουμε μάθημα με το πιο 'προχωρημένο' κομμάτι της τάξης, αφήνοντας πίσω τους υπόλοιπους που προφανώς είναι και περισσότεροι. Αυτά τα φαινόμενα είναι ουσιαστικά ξένα σε ένα σχολείο με επιλεγμένο μαθητικό δυναμικό. Ποιος από μας που ασχολούμαστε με την εκπαίδευση δεν θα ήθελε **όλα** τα δημόσια σχολεία να λειτουργούν σαν πρότυπα; Μέχρι να το πετύχουμε αυτό ας αφήσουμε τα υπαρκτά πρότυπα να παίζουν το ρόλο του υποδείγματος για τα υπόλοιπα και όταν όλα τα σχολεία 'προτυποποιηθούν' η αυτοκατάργηση των σημερινών προτύπων θα γίνει πλέον αυτονόητη. Ευχαριστώ